

Orthodoxe psychiater en theoloog pleit voor profetische pastoraal

‘Evangelisch handelen is altijd openbarend en profetisch’

Het Europese congres over profetisch pastoraat van augustus krijgt een vervolg met de studiedag ‘Profetisch & pastoraal: een latrelatie?’. Tijdens die Vlaamse dag op 19 november wordt ook het bijbehorende boek gepresenteerd. De toenmalige voorzitter van de Europese Council for Pastoral Care and Counseling, Adamantios Avgoustidis, getuigt over wat hem bijbleef van dat eerste congres en houdt een warm pleidooi voor een profetische pastoraal.

EMMANUEL VAN LIERDE | De orthodoxe priester Adamantios Avgoustidis is actief als psychiater en theoloog. Hij doceert praktische theologie, psychologie en psychiatrie aan de universiteit van Athene en is betrokken bij instellingen en programma's voor geestelijke gezondheidszorg. Tot voor kort was hij de voorzitter van de Europese Council for Pastoral Care and Counseling. Zijn mandaat liep ten einde na het Europese congres over profetisch pastoraat in Leuven, maar de 'latrelatie' tussen profetie en pastoraal blijft hem boeien.

“Al te vaak begrijpen we het begrip ‘profetie’ verkeerd. We denken aan het voorspellen van de toekomst door een uitverkoren persoon die opvallend van zich laat horen. Als we van die opvatting uit-

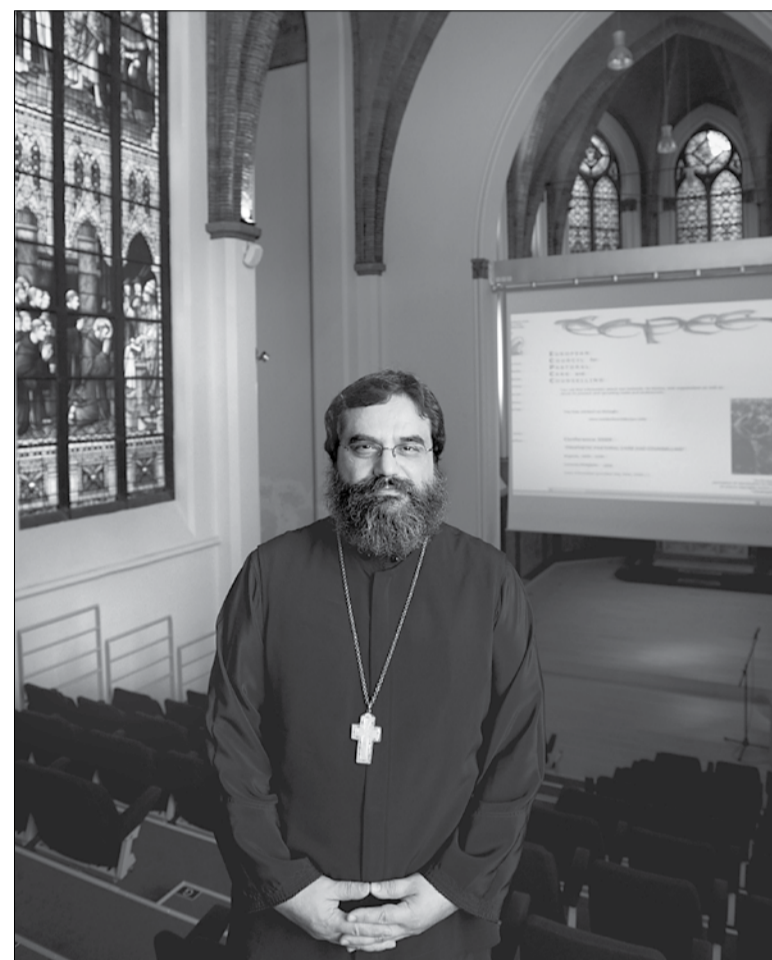
gaan, lijkt het vreemd te smeken om hedendaagse profeten”, zegt Avgoustidis. “Nochtans zou elke christelijke daad een profetische waarde moeten hebben. Christenen zijn profetisch als ze doen wat ze zeggen en zeggen wat ze doen. Evangelisch handelen is immers altijd openbarend en profetisch. We staan voor de uitdaging de ware betekenis van het profetische te herontdekken.”

Van oudsher wordt het Oude Testament opgedeeld in de wet, de profeten en de wijsheid. Daardoor ontstaat de indruk dat wijsheid en profetie niets met elkaar te maken hebben, al horen ze volgens Avgoustidis samen. “De profetie is breder dan de wijsheid. Je moet wijs zijn om tot een profetie te komen en de profetie heeft een sterkere openbarende kracht.”

Profeten bezitten vooral de gave van de onderscheiding en ze wijzen op het misbruik van de vrijheid. “Als we vandaag profeten nodig hebben, dan is het om die misbruikte vrijheid aan de kaak te stellen”, vindt de orthodoxe theoloog. “Zowel de financieel-economische crisis als de klimaatcrisis ontstond door onze hebzucht. We dachten gelukkiger te worden door steeds meer rijkdom te vergaren. Die drang leidde tot een slecht gebruik van de vrijheid die we van God kregen. We verwijderden ons van God. Toch zijn de huidige crisissen geen straf van God, maar onze eigen schuld.”

Blijkbaar is die visie ook voor orthodoxen de klassieke verklaring voor wat fout loopt in de wereld. Avgoustidis gaat zonder moeite akkoord met paus Benedictus XVI en deelt de visie van de jongste encycliek *Caritas in veritate* dat de oorzaak van de economische crisis, de opwarming van de aarde, de armoede en de onrechtvaardigheid, van abortus en euthanasie ligt in de oerzonde van de mens: het negeren van de wil van God. “Net daarom moeten we een leven volgens het evangelie aanmoedigen als uitweg uit die crisissen. Zorgen voor een beter leven is de pastorale taak van de kerk”, stelt Avgoustidis.

“Toch dient de kerk niet om mensen gezond of gelukkig te maken. Als psychiater ben ik niet tegen het heilzame effect van geloven, maar geloof is meer dan dat. Onze boodschap is, zoals Paulus aangaf, de verrijzenis. ‘Als Christus niet is opgewekt, is onze verkondiging zonder inhoud en uw geloof zinloos’ (1 Korintiërs 15,14)”, vervolgt de psychiater. “Het is niet de vraag van de kerk hoe je tot een groter geluk of een betere ge-

© MICHAEL DE LAUSNAY

“Elke christelijke daad zou een profetische waarde moeten hebben”, vindt Adamantios Avgoustidis.

zondheid komt. Als de kerk het pastorale en het profetische uit het oog verliest, dan versmalt ze zichzelf tot een therapie. De pastorale zorg kan nooit een alternatief zijn voor medische zorg. Ziekten hebben allereerst een biolo-

gische of maatschappelijke oorzaak, maar daarnaast zit de zieke mens veelal met een existentiële en spirituele vraag over zijn lijden. Het spirituele is complementair aan het psychologische en medische.”

Het centrum voor praktische theologie van de K.U. Leuven houdt op 19 november ter gelegenheid van het emeritaat van pastoraaltheoloog Kris Depoortere de studiedag **Profetisch & pastoraal: een latrelatie?** Inschrijven via www.kuleuven.be/vsc of tel.: 016/32.94.09 en info via Lien.Mahieu@theo.kuleuven.be of tel.: 016/32.84.67.

Annemie Dillen, Axel Liégeois en Anne Vandenhoeck (red.), **De moed om te spreken en te handelen. Profetisch pastoraal**, Halewijn, Antwerpen, 312 blz., € 24,50. Bestellen kan via www.tertio.be.

Genezend geloof

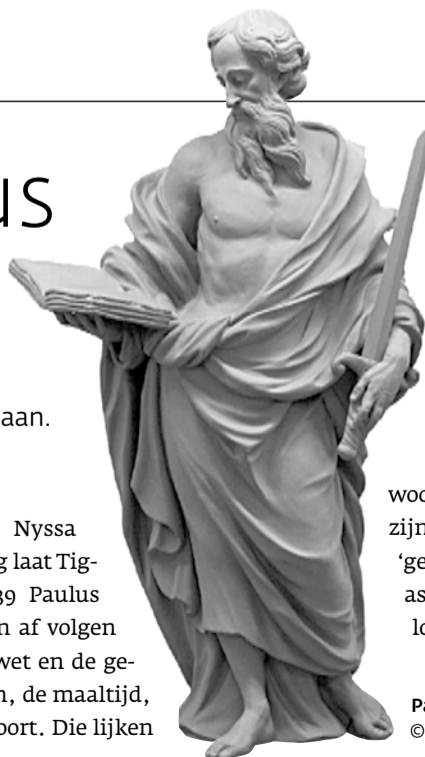
Adamantios Avgoustidis ziet op de drie niveaus van de gezondheidszorg een rol weggelegd voor de pastoraal. “Omdat religie het goede leven bevordert, biedt het een buffer tegen (geestelijke) ziektes. Bij pastorale contacten kunnen problemen vroegtijdig worden opgemerkt, waardoor de pastor mensen tijdig kan doorverwijzen. Dat is het preventieve niveau. Pastorale nabijheid heeft vervolgens een therapeutisch en helend effect. De geestelijke begeleiding en de biecht zijn krachtige middelen die de kerk ter beschikking heeft. Tot slot is er de fase van de rehabilitatie. Als gemeenschap kan de kerk de herintegratie van mensen na een ziekte bespoedigen. Zeker na langdurige of psychische ziekten is het heropnemen van het gewone leven een proces van lange adem”, legt de orthodoxe priester uit. “Bovendien kan de kerk ingaan tegen de stigmatisering en de marginalisering van mensen. Ook daar heeft ze een cruciale en profetische rol te spelen.” (EVL)

De mystieke Paulus

Karmeliet Jo Tigcheler schreef onlangs *Paulus mysticus*. De mystieke dimensie van deze grote verkondiger wordt vaak vergeten in de veelheid van kerkelijke conflicten waar hij mee moest omgaan. Toch staat in dit boek veeleer de auteur dan de apostel centraal.

INY DRIESSEN | De eerste hoofdstukken van *Paulus mysticus*, over Paulus' doorbraakervaring, over zijn bewogenheid door Christus en over de weg van paradoxen, boeien, want zijn mystieke kant wordt vaak vergeten. De citaten uit Paulus' brieven zijn goed gekozen, de gebeden van Dag Hammers-

kjöld en Gregorius van Nyssa evenzeer. Jammer genoeg laat Tigcheler vanaf bladzijde 39 Paulus als mysticus los. Van dan af volgen beschouwingen over de wet en de gerechtigheid, de conflicten, de maaltijd, de onderscheiding enzovoort. Die lijken

Paulus door Walter Pompe. © TOON PROESMANS, BERINGEN

veeleer statements van de auteur dan illustraties van de innerlijke bewogenheid van Paulus. Ook vervangt de auteur ‘geloof’ consequent door ‘vertrouwen’. Dat is niet nieuw. ‘Vertrouwen’ is inderdaad een mystiek kernwoord, maar hij motiveert zijn keuze redelijk negatief: ‘geloof’ zou te veel worden geassocieerd met rationele geloofswaarheden. Reden te

meer om het woord een correctere inhoud te geven zonder het te veranderen. Voor de jood Paulus, die zo graag naar het geloof van Abraham en Mozes verwees, was ‘geloof’ primordiaal. In een mysticus als Paulus ging het vertrouwen wellicht nu en dan wankelen terwijl het geloof rechttop bleef. Zoals bij Jeremia die zei tot God: “Gij zijt een onbetrouwbare beek”, maar bleef geloven in en spreken tot God: “Gij zijt mij te sterk...”. Of zoals Jezus – “Mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?” – in het vertrouwen op de proef werd gesteld, maar vasthield aan het geloof in zijn Abba.

Als je ernstig met de brieven van Paulus wilt omgaan, kun je ook niet buiten de verrijzenis. Tigcheler ontwijkt het begrip ‘verrijzenis’ en